

Loodusõpetus

V klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Loodusõpetuse õpetamise / õppimisega taotletakse, et õpilane ...

- ... tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest.
- ... oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi.
- ... omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest.
- ... mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid, näitab üles empaatiat ümbritseva suhtes ning väljendab hoolivust ja respekti kõigi elusolendite suhtes.
- ... oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti.
- ... rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus.
- ... väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

Õppetegevus

Loodusõpetuse tundide maht 5. klassis: 2 tund nädalas, kokku 70 tundi.

Õppekirjandus

1. K. Jankovski, R. Kuresoo. Loodusõpetuse õpik 5. klassile. Avita 2017
2. K. Jankovski, R. Kuresoo, T. Kuresoo. Töövihik 5. klassile I ja II osa. Avita 2012
3. Eesti atlas. Avita 2004

AVITA e-tunni juures töökava: võimalik vaadata/printida.

Õpitulemused ja õppesisu

5. klassi õpilane ...

Loodusõpetuse õpetamise / õppimisega taotletakse, et õpilane ...

- ... tunneb huvi looduse vastu.
- ... oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi.
- ... omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest.
- ... mõistab, et inimene on osa loodusest.
- ... oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti.
- ... suhtub loodusesse säästvalt.
- ... väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.
- ... märkab looduse ilu.
- ... väärtustab kodukoha elurikkust.
- ... liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Teema	Õppematerjal	Õpitulemus 5. klassi õpilane ...	Õppesisu Mõisted	Praktilised tööd
Vesi kui aine, vee kasutamine	Veeta ei saa Õ lk 8-9 Vesi kui aine. Vee omadused. Õ lk 10-13	...kirjeldab vee olekuid, nimetab jää sulamis- ja vee külmumis- ja keemistemperatuuri ...teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid ...selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust ...kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust ...toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele	Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine. Mõisted: aine, molekul, aatom, lahus, lahusti tahkis, vedelik, gaas, aurustumine, veeldumine, tahkumine, kondenseerumine lenduvus, voolavus soojuspaisumine, pindpinevus, märgamine, kapillaarsus põhjavesi, allikas, veeringe joogivesi, setitamine, sõelumine, filtreerimine, reovesi	Vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine; vee soojuspaisumine; vee liikumine soojendamisel; märgamine; kapillaarsus). Erineva vee võrdlemine. Vee liikumine erinevates pinnastes. Vee puhastamine erinevatel viisidel. Vee kasutamise uurimine kodus või koolis.

Teema	Õppematerjal	Õpitulemus 5. klassi õpilane ...	Õppesisu Mõisted	Praktilised tööd
Jõgi ja järv Vesi kui elu-keskkond	Jõgi Jõe toit on vesi Õ lk 36-39	... nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi ... kirjeldab loodusteadliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel	Veekogu kui uurimisobjekt-looduslik uurimus. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohatumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused.	Loodusteaduslik uurimus kodukoha veekogu näitel: probleemi püstitamine ja küsimuste esitamine, andmete kogumine, analüüs ja tulemuste esitamine
	Jõe teekond lähtest suudmeni Eesti jõed on eriilmelised Õ lk 40-47	... oskab läbi viia loodusteadlikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi	Järvevee omadused.	Kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi või teiste infoallikate põhjal
	Järved Õ lk 48-49	... iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe, suue, lisajõed, languse a voolukiiruse seostamine)	Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest.	Veeorganismide määramine lihtsamate määramistabelite põhjal.
	Eesti järved on eriilmelised Õ lk 50-53	... iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsus järves	Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse.	Vesikatku elutegevuse uurimine.
	Järvevee omadused Loomade kohastumused eluks vees Õ lk 54-61	... kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõe ja järve tüüpilisemaid liike	Kalakasvatus.	Tutvumine eluslooduse häältega.
	Taimede kohastumused eluks vees Veekogud kui elukooslus Õ lk 62-65	... toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta eluks vees ja veekogude ääres	Mõisted: jõgi, jõesäng, lähe, suue, jõestik, suurvesi, madalvesi, valgala, veelahe, jõe langus, jõe voolukiirus, soot, juga, karestik	
	Järvede taimed Järves elab palju selgrootuid Õ lk 64-69	... koostab uuritud veekogu		
	Selgroogsed loomad järves Taimed jões Õ lk 72-75			
	Loomad jões Selgrootud ja kalad			

	Õ lk 76-79	toiduahelaid/ toiduvõrgustikke	Järv, moreen, nõgu, tehisjärv, veehoidla, lõpused, uimed, loivad, veetaimed, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduvõrk, toiduahel	
	Loomad jões Imetajad ja linnud Õ lk 80-81			

Teema	Õppematerjal	Õpitulemus 5. klassi õpilane ...	Õppesisu Mõisted	Praktilised tööd
Õhk	Õhu tähtsus Õhu koostis Õhu omadused Õ lk 84-91	... võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed Eesti erinevates osades	Õhk on gaaside segu. Õhus on ka tolmu. Maad ümbritseb õhkkond. Õhu soojusaste ehk temperatuur Õhk paisub soojenedes.	Õhutemperatuuri mõõtmise õues. Ilma võrdlemine ilmakaardi järgi Eesti erinevates paikades.
	Tuul on õhu liikumine Õ lk 92-93	... mõõtab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda	Mis on õhurõhk ja, mis seda tekitab? Kuidas tuul tekib? Tuul ja tolmlamine.	Veeringe kirjeldamine pildi või skeemi järgi.
	Hapnik Õ lk 94-97	... iseloomustab graafikute põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka	Hapnik ja põlemine, hapnik ja lagunemine.	Õhu kui elukeskkonna iseloomustamine, elutingimuste kirjeldamine vees ja õhus.
	Õhk ja taimed Õ lk 98-99	... kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet	Taimed valmistavad toitu õhust ja veest. Kuidas linnud ja imetajad õhus liiguvad?	Hapniku rolli selgitamine põlemisel- (katse?), kõdunemisel, ja organismide hingamisel.
	Õhu saastamine ja kaitse Õ lk 104-107	... iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus	Mis saastab õhku? Mis on kasvuhooneefekt? Kuidas saab õhku kaitsta. Ilma muutumine. Ilmakaardid.	Õhu saastumise põhjuste ja tagajärgede nimetamine. Näidete toomine, kuidas vältida õhu saastumist.
	Ilm. Ilmaelemendid. Õhutemperatuur Õ lk 108-113	... selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning hapniku tähtsus organismidele	Miks õhk soojeneb? Millest sõltub neelduva päikesekiirguse hulk. Tuule suund ja tuule kiirus. Pilvede tekkimine.	
	Õhu saastumise vältimine	... teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel	Millest sõltub õhuniiskus? Erinevad pilved. Sajutekkimine. Sademete tüübid. Sademete mõõtmine. Aastaegade vaheldumine.	
				Mõisted:

	Õ lk 114-115	...toob näiteid õhkkeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel ...nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi	Õhk, atmosfäär, süsihappegaas, hapnik, lämmastik, tuul, tolmlamine, lagunemine, osoonikiht, vingugaas, fotosüntees, ilm, tuuleroos	

Teema	Õppematerjal	Õpitulemus 5. klassi õpilane ...	Õppesisu Mõisted	Praktilised tööd
Läänemeri elu-keskkonnana	Läänemeri Vesi Läänemeres Õ lk 128-133	... näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari	Läänemere rannajoon. Rannik muutub. Läänemeri on noor meri.	Erineva soolusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolust. Soolase vee aurustumine. Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi. Läänemere elustiku, rannaäärse asustuse iseloomustamine teabeallikate abil.
	Läänemere mõju ilmastikule Mere mõju inimtegevusele Õ lk 134-137	... iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel	Merevee omadused. Läänemeri on riimveeline. Mere ääres on tuuline. Aastaring mere ääres.	
	Läänemere taimed ja vetikad Kalad Läänemeres Õ lk 138- 141	... iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi	Eesti vanimad asulad. Mis kasu on merest?	
	Läänemere selgrootud ja imetajad Merelinnud Õ lk 142- 147	... võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuuri	Millised taimed kasvavad meres? Mis on taimhõljum? Kalad Läänemeres. Kes on siirdekalad?	
	Saarte ja ranniku taimestik. Läänemere reostus ja kaitse. Õ lk 148- 153	... selgitab Läänemere vähese soolasuse põhjuseid	Loomhõljum. Põhjaloostastik. Imetajad Läänemeres. Millised linnud elavad Läänemere ääres? Elutingimused rannikul. Läänemeri on maailma reostatuim meri. Mis reostab merd? Läänemere	
		... võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres		
		... kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres		
		... määrab lihtsamate määramismaterjalide järgi		

		Läänemere selgrootuid ja selgroogseid ... koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke ... selgitab/ teab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi	kaitse. Mõisted: rand, laugrannik, järskrannik, vee soolsus, riimvesi, merebriis, maabriis, keskkonnamürgid	

Lisa

1. Siseveekogude selgroogsetega ja taimedega tutvumine kasutades veebimaterjale aadressidel <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/>.
2. Järve elukeskkonna uurimiseks veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ <http://bio.edu.ee/noor/> materjale
3. Temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine. Keskkonnaprogramm GLOBE koduleht <http://www.globe.ee/globe/avaleht>, <http://www.globe.gov>.
4. Erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe ilmakaartide järgi <http://www.emhi.ee>.
5. Merelinnurahvas CD, MTÜ Loodusajakiri, 2012
6. CD Rändur Tilk – Ülemiste Veepuhastusjaam
7. <http://www.kalapeedia.ee/a-z.html>
8. <http://sisu.ut.ee/soojus/aine-kolm-olekut>